

uitgave stichting overzeese contacten, postbus 17440 2502 ck den haag tel. 070-469723

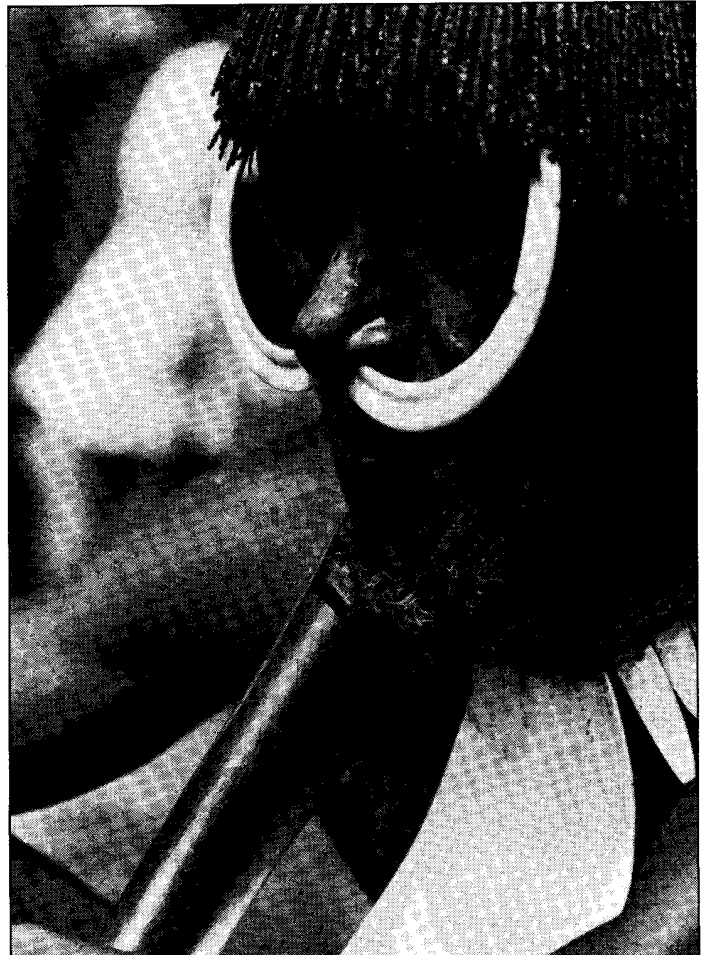
DANI-STAMMEN IN IRIAN-JAYA

Hun lichamen ingesmeerd met varkensvet, strooien rokjes om de middel geknoopt, een zware vracht aan etenswaren in een draagnet om het hoofd. De Dani-vrouwen sjouwen de lange afstanden in de Baliemvallei, diep in de jungle van Irian-Jaya, om hun produkten in het plaatsje Wamena aan de man te brengen. De mannelijke Dani's lopen fier voorop, niet gehinderd door de last van marktwaar en kinderen. De Dani-stammen, voor de westerse wereld goed versholen tussen de met oerbossen bedekte rotsmassieven van voormalig Nieuw-Guinea. Het vliegtuig heeft de weg gebaad naar kennismaking met een gedurende duizenden jaren beproefde leefwijze, die het stenen tijdperk nog niet is ontgroeid.

De Baliemvallei, alleen te bereiken met het 20ste-eeuwse transportmiddel het vliegtuig. Vanuit de lucht gezien lijkt dit vruchtbare stuk grond, ongeveer 40 kilometer lang en 15 kilometer breed, door de aanleg van de vele tuinen een levensgroot mozaïek. De rivier de Baliem slingert zich een weg door de velden met zoete aardappelen, tabak en suikerriet. Het gebied, slechts enkele decennia geleden ontdekt, is door de ondoordringbare ligging onaangetaast gebleven. De aanleg van het vliegveld heeft de „beschaafde” wereld wel iets dichterbij gebracht, maar de leefwijze van de Dani's lijkt zo diep geworteld, dat de westerse invloed niet tot hun werkelijke wezen doordringt. De enige plaats van betekenis voor de

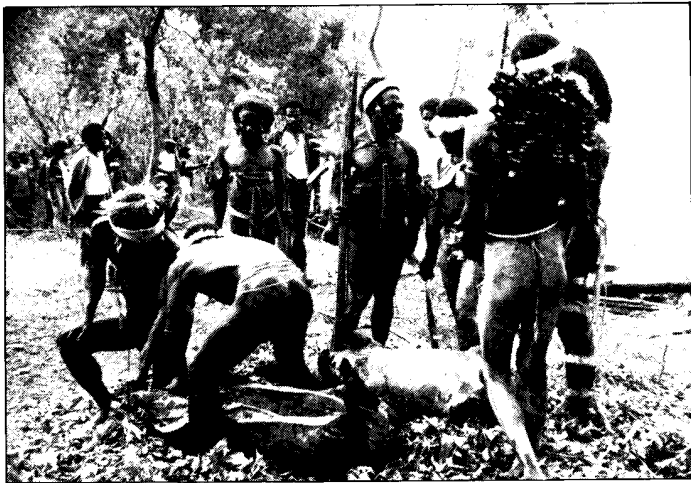
economie is Wamena. Door de hoge ligging, ruim 1500 meter boven de zeespiegel, is het er prettig toeven, ondanks de evenaar die het gebied doorkruist. Het is wellicht ook de enige plek ter wereld, waar de eeuwige sneeuw op de bergtoppen zich in het tropengebied kan handhaven. Bij aankomst op het vliegveld wordt men direct de oertijd ingeslingerd. Dani-mannen, niet gehinderd door schaamte vanwege hun naakte lichaam en slechts voorzien van een peniskoker, dienen zich als kruier aan. Wie de Baliemvallei bezoekt moet beslist geen hekel aan wandelen hebben. Het is de enige manier waarop men zich verplaatst. Niet verwonderlijk, als men bedenkt dat de Dani's voor de komst van de luchtbrug het wiel nog niet kenden.

Puntige stokken

De markt in Wamena vormt de grootste blikvanger van het stadje, dat grotendeels uit barakachtige woningen is opgetrokken. De oorspronkelijke leefwijze komt het best tot uiting op de tuinen en in de talloze kampongs. Lange wandelingen vanaf Wamena leiden over smalle paadjes door het glooiende landschap, dat voornamelijk bestaat uit door water van elkaar gescheiden akkers, hier en daar een casuari-boom, bergbeekjes en watervallen. Een gebied, dat op het eerste gezicht een verborgen hof van Eden lijkt, maar dat af en toe behoorlijk door wateroverlast of droogte wordt geplaagd. Toch weet men zich uitstekend te handhaven, dank zij de vele bergbeekjes die, geleid langs de

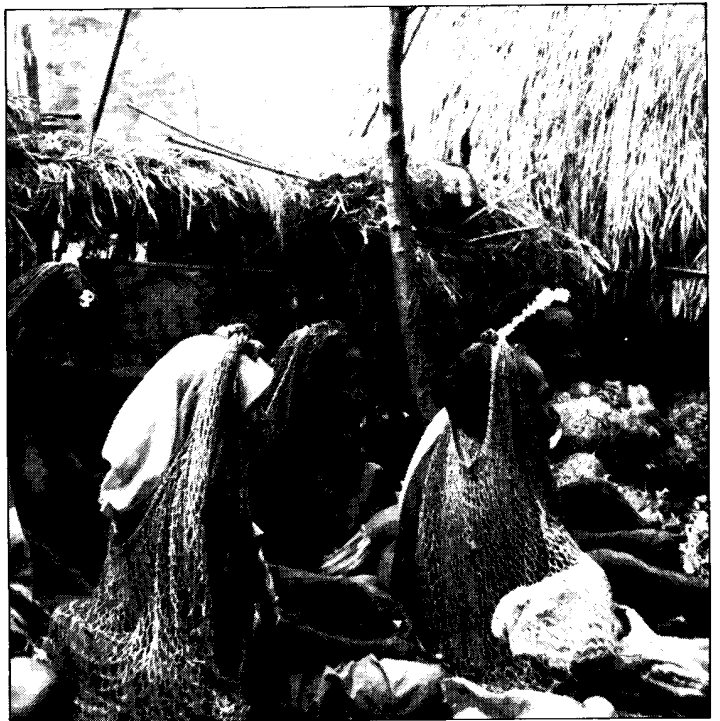
tuinen, het grootste deel van het jaar de grond voldoende irrigeren. Het frisse schone bergwater verzamelt zich in de rivier, waaraan de vallei haar naam ontleent. De akkers zijn aan de zorg van de vrouwen toevertrouwd. Zij verrichten dag in dag uit het zware werk, de mannen volstaan met de irrigatie van de ladangs en de zorg voor de afrasteringen. Opvallend is de wijze waarop men de grond bewerkt. Een lange, smalle, puntige stok is voldoende om het gewenste resultaat te bereiken. Hier dient zich ook het stenen tijdperk aan. De werktuigen, zoals de bijl, zijn van steen of moeten, zoals de stok, door middel hiervan gevormd worden. Slechts zeer eenvoudige werktuigen kunnen op deze wijze worden vervaardigd.

▲ *Het varken wordt tussen hete stenen gaar gesmoord als hoofdgerecht voor het feestmaal.*

► *Vrouwen met de netten, waarin zowel het voedsel van de tuinen als de kinderen meegebracht worden.*

Aan de afgehakte vingers is te zien, dat deze Dani veel familieleden heeft verloren. ▼

Kampongs

De Dani's leven in kleine leefgemeenschappen, gevormd door enkele tientallen hutten, bijeen. De mannen wonen in de ronde hutten, de vrouwen met hun kinderen en varkens in de langwerpige. De woningen zijn van houten palen gemaakt, als dakbedekking gebruikt men boomschors en gras. Deze dienen alleen als slaapplek en schuilplek tegen de regen. Verder leeft men buiten. De varkens en kippen zoeken naar voer of een behaaglijk plekje in de zon tussen de spelende kinderen. Een gemoedelijke en vreedzame aanblik. De tijd staat er stil. Om de kampongs bevindt zich een omheining van gekloofd hout. In vroeger dagen wellicht zinnig als bescherming tegen vijandelijke clans. In ieder geval houdt de afrastering de varkens binnen de kampongmuren. De varkens, het statussymbool van de Dani's, bivakkeren 's nachts in de vrouwenhutten. De vrouwen en kinderen slapen op de zolderverdieping. Het voedsel wordt in de hut bereid op een vrij unieke wijze. Men maakt stenen in het vuur gloeiend heet en smooit de in grote bladeren verpakte vlees en groenten tussen de stenen gaar. Hoewel de meeste hutten een rookgat bezitten, een ongezonde wijze. Een kampong heeft geen dorps hoofd. Degene die de meeste varkens bezit, heeft meestal ook de grootste zeggenschap. Vele varkens geven recht op nog meer geueugten. De mannen kunnen er echtgenoten mee kopen. Tien kleine varkens of vijf grote is

gemiddeld de prijs voor een vrouw. Hoe kostbaar de dieren zijn, blijkt wel uit de gewoonte van de Dani-vrouwen de biggen aan hun borst te laten zogen als de zeug gestorven is.

Feest

Vroeger gingen de mannen op jacht en bevochten vijandelijke stammen. Nu deze taken tot het verleden behoren hebben zij alleen de zorg voor de bouw van de hutten en de omheiningen, naast het irrigatiewerk op de tuinen. Verder hebben zij het druk met praten, roken en kaarten in de mannenhut. In de ogen van de bezoeker hebben de vrouwen een hard leven. Zij doen het zware werk op het land en zorgen thuis voor de kinderen, oude mensen en de dieren. Zelfs als de mannen en vrouwen gezamenlijk van de

tuinen terugkeren, sjouwen de vrouwen in de draagnetten de produkten en gereedschappen. De man is er superieur. Als hij dat werk zou overnemen, zou zijn aanzien snel afnemen. De Dani-mannen komen echter goed in actie als er feest gevierd moet worden. Fraaie hoofdtooiën, bestaande uit banden, veren en vaak een opgezette paradijsvogel, geven aan dat het een belangrijk ritueel betreft. De mannen zorgen zelf voor de bereiding van het feestmaal, een varken. Op de voor hen gebruikelijke wijze maken zij het vlees in het centrum van de kampong gaar. De vrouwen bedienen zich van kippevlees. Zij versieren zich met kettingen en armbanden van schelpjes, stukjes been en gekleurde bonen. Urenlange dansen op monotoon

tromgeroffel, fluittonen en gezang brengen de stamleden tenslotte in extase. De oplettende bezoeker zal opmerken, dat bij vele volwassenen een of meer vingers tot aan het middelste kootje en/of een stuk van het oor ontbreken. Als een familielid overlijdt, verwijderd men als teken van rouw een van deze lichaamsdelen. Primitieve zeden en gewoonten in een door de technologie nog praktisch onaangetast gebied. De Dani-stammen verschillen vaak onderling van elkaar. Zo spreekt men meestal een andere taal. Zij hebben echter met elkaar gemeen, dat de hoge bergen en dichte oerwouden hen van al te grote invloeden van buitenaf beschermen, waardoor een unieke cultuur de kans krijgt behouden te blijven.